

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

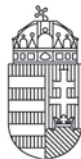
Románia országinformáció

Készítették:

Szabó Miklós, Telegdi Andrea, Lázár Zoltán KGA-k

2018

Fontosabb gazdasági mutatók

Mutató megnevezése	Mértékegység	2012	2013	2014	2015	2016	2017
GDP értéke (vásárlóerő-paritáson, PPP)	Mrd EUR	329,87	343,81	355,47	370,22	393,43	438,48
GDP értéke (folyó áron)	Mrd EUR	133,51	143,80	150,46	160,30	170,89	183,49
GDP változása (reál)	%	1,24	3,53	3,08	3,97	4,82	6,95
Egy főre jutó GDP	EUR/fő	6660,48	7216,75	7552,98	8089,34	8614,21	9564,94
Infláció (HICP)	%	3,33	3,99	1,07	-0,59	-1,54	1,30
Munkanélküliségi ráta	%	6,80	7,10	6,80	6,81	5,90	4,90
Export értéke	Mrd EUR	45,07	49,56	52,47	54,61	57,39	62,64
Import értéke	Mrd EUR	54,70	55,32	58,52	62,97	67,36	75,60
Kihelyezett FDI állomány	Mrd EUR	-0,18	-0,05	0,23	0,89	1,09	-0,22
Befektetett FDI állomány	Mrd EUR	2,49	2,71	2,42	3,46	4,52	4,59

Gazdasági és politikai helyzetkép

1. Alapinformációk:

Románia félelnöki államformával rendelkezik. Az elnök a végrehajtó hatalom feje, közvetlen szavazással öt évre választják. Az elnök nevezi ki a miniszterelnököt, a kormány vezetőjét. A román törvényhozás kétkamarás: a Szenátusból (*Senat*, 137 tag) és a Képviselőházból (*Camera Deputaţilor*, 334 tag) áll, a tagjait négy évre választják. Románia 2004-ben csatlakozott a NATO-hoz, 2007. január 1-jétől pedig az Európai Unió tagja. Ezenkívül a következő nemzetközi szerveződéseknek a tagja: Latin Unió, Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, Kereskedelmi Világszervezet, Egyesült Nemzetek Szervezete, Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködés.

2. Aktualitások:

A Szociáldemokrata Párton (PSD) belüli pártelnök és a miniszterelnök közötti konfrontáció eredményeként a PSD vezetése 2018. január 15-én megvonta a bizalmat Mihai Tudose miniszterelnöktől, aki ezután bejelentette lemondását. A PSD Végrehajtó Bizottsága Viorica Dancila európai parlamenti képviselőt jelölte a miniszterelnöki posztra. Az új miniszterelnököt és kormányát román parlament január 29-én kényelmes többséggel szavazta meg a RO Parlament.

3. Választások:

Államfőválasztásra 2019 november vagy december hónapban kerül sor. 2016-ban helyhatósági és parlamenti választásokat tartottak az országban.

4. Gazdaságpolitikai célok:

A Dancila-kormány által a 2018-2020. közötti időszak alatt végrehajtani kívánt program alapvetően nem különbözik az előző kormányprogramoktól, továbbra is a lazító jellegű gazdaságpolitika jegyében bevezetésre kerülő intézkedéseket tartalmaz, vagyis további adócsökkentésekről, illetve bér- és nyugdíj-emelésekről, valamint egyéb (szociális) kedvezmények bevezetéséről, illetve átláthatóbb és kiszámíthatóbb jogszabályi környezet megteremtéséről szól.

5. Kiemelkedő érdekcsoportok:

A két koalíciós párt (a Szociáldemokrata Párt/PSD és a Liberálisok és Demokraták Szövetsége/ALDE) elnökeihez/vezetéséhez kapcsolódó üzleti érdekcsoportok feltérképezése lehetetlen a szereplők sokasága miatt.

Kilátások

1. GDP és infláció előrejelzés kormányzati és/vagy nemzetközi oldalról

A román Nemzeti Stratégiai és Előrejelzési Bizottság (CNP) legfrissebb jelentése szerint Romániában a 2018-2022-es időszakban a bruttó hazai össztermék (GDP) éves növekedési üteme 5% fölött lesz, míg a munkanélküliségi ráta 4% körül alakul. Az éves infláció a Román Nemzeti Bank (BNR) előrejelzése alapján, a 2018-as 5% fölötti értékekről 2020 végére 2,8%-ra mérséklődik. Nemzetközi összehasonlításban az IMF előrejelzése alapján a román gazdaság jóval alacsonyabb ütemben fog növekedni, és az elkövetkezendő években évi 3% körüli GDP növekedéssel lehet számolni. Az infláció a BNR előre jelzéséhez képest magasabb, várhatóan évi 3,1% lesz.

2. Kormányzati szektorális fókusz

A KKV szektort és a fiatal vállalkozókat segítő programok folytatása, így évente 10.000 új cég jöhet létre.

A turizmusról szóló törvény elfogadása, a jelentősebb üdülőhelyekhez vezető infrastruktúra korszerűsítése érdekében. Elindítják az „Első szabadidőközpont” programot, amely állami garanciával nyújt hitelt szabadidős infrastruktúra létrehozására.

3. Feltételezett jövőbeli húzóágazatok

IT&C szektor lehet az, a RO GDP-hez való hozzájárulása további növelése érdekében az ágazat kiemelt támogatásban fog részesülni, pl. technológiai parkok létesítése révén.

4. Veszélyek, piacra lépési nehézségek

- Jogszabályi környezet: jogszabályi követelmények, közbeszerzési feltételrendszer, adminisztratív elvárások, egészségügyi előírások;
- Gazdasági környezet: infrastrukturális beruházások hiánya, piaci versenytársak méretelőnye, feketekereskedelem létezése;
- Ország- és régiójellemzők: adminisztratív környezet jellemzői, árfolyamkockázat, valamint a sajátos kultúrkör.

5. Adókönyvet rövid bemutatása

A RO kormány a 2017/846-os határozattal megemelte 2018 január 1-től az országos bruttó minimálbér összegét 1450 lejről 1900 lejre.

- Társasági adó: 16%
- Osztalékadó: 5%, és ki kell fizetni a bruttó minimálbérről számolt 10%-os egészségügyi járulékot (CASS), ha az osztalékból származó jövedelem meghaladja a 12 minimálbért.

Kilátások

5. Adókönyezet rövid bemutatása

- d) Mikro-vállalkozásadó: megnövelték azt a felső határt az üzleti forgalomnál, amely alapján besorolják a mikro-vállalatokat: az eddigi 500.000 euróról 1 millió euróra. Azok a cégek, amelyek üzleti forgalma nem haladja meg ezt az értéket, a 16%-os nyereségadó helyett 1%-os jövedelemadót fizetnek, ha legkevesebb egy alkalmazottal dolgoznak, és 3%-ot, ha nincs egyetlen alkalmazottjuk sem.
- e) Kamatadó: 10%
- f) Árfolyam nyereségadó: 16%
- g) Személyi jövedelemadó: 10%
- h) Munkaadót terhelő járulékok: 2,25%
- i) Munkavállalót terhelő járulékok: 35% (nyugdíj- és egészségügyi járulék)
- j) ÁFA: az áruforgalmi adó 2018-ban is 19%, ugyanakkor életbe lépnek a módosulások az elkülönített áfa-fizetéssel kapcsolatosan, így 2018. január 1-től valamennyi vállalkozásnak elkülönített számlára kell fizetnie az áfát, amiről csak az adóhatóság engedélyével vonhatnak vissza pénzt. 9%-os a hozzáadottérték-adója az élelmiszerek és közétkeztetéssel kapcsolatos szolgáltatások esetében. 5%-os Áfa terheli a lakások értékesítését.

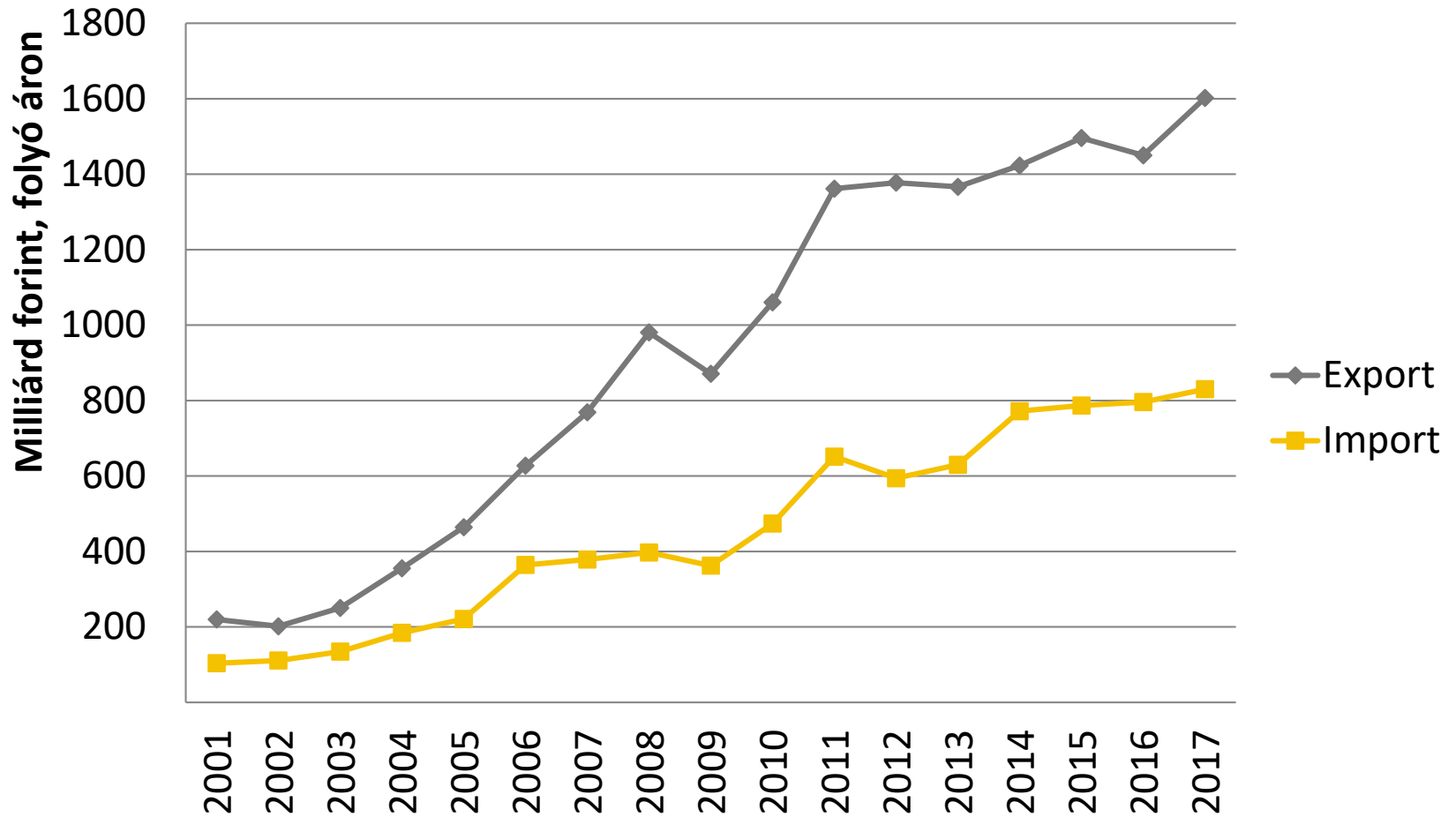
6. Kormányzati beruházási prioritások (pl. infrastruktúra, digitalizáció, oktatás, mezőgazdaság, stb.)

A kormányzat véleménye szerint az államnak kell biztosítania a lakossági szükségleteket kielégítő alpinfrastruktúrát (pl. víz, csatorna, iskolák, kórházak, utak), ezért az ilyen célú beruházások tekintetében jelentős előrelépéseket terveznek.

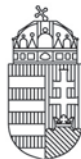
8 regionális és egy országos, bukaresti székhelyű kórház megépítése, a megyei kórházak és rendelőintézetek többségének modernizálása.

Kereskedelmi forgalom

Forrás: KSH

Kereskedelmi kapcsolatok

1. Magyar vállalati attitűd az ország piaca felé

Magyarország külgazdasági kapcsolatrendszerében Románia kiemelten fontos partner, évek óta a magyar export második legjelentősebb felvevőpiaca és a magyar cégek tőkekihelyezéseinek kiemelt célszövege. A magyar kis- és közép vállalatok a román piacra elérhető és jó lehetőségeket kínáló kitörési pontként tekintenek.

2. Exportszerkezet, hozzáadott érték, kiemelkedő szereplők (kétoldalú áruforgalom terméksoport szinten, táblázatos formában KSH-tól)

A magyar-román külkereskedelem áruszerkezete (millió EUR)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2016	2017	2017 I-III.	2018 I-III.	2016	2017	2017 I-III.	2018 I-III.	2016	2017	2017 I-III.	2018 I-III.
Összesen	4 656	5 187	1 242	1306	2 557	2 684	662	686	2 290	2 503	580	620
Élelmiszer, ital, dohány	830	913	217	202↓	178	186	42	49↑	652	727	175	153
Nyersanyagok	147	172	47	52↑	124	146	26	43↑	23	26	21	9
Energiahordozók	319	394	93	87↓	224	232	59	50↓	95	162	34	37
Feldolgozott termékek	1 919	2 144	532	547↑	965	946	238	248↑	954	1 198	294	299
Gépek, gépi berendezések	1 441	1 564	353	418↑	1 066	1 174	297	296↓	375	390	56	122

Kereskedelmi kapcsolatok

3. Gazdaságdiplomáciai kapcsolatrendszerünk (GEM, GVB, magas szintű találkozók, vízummentesség – minden, ami az üzleti életet könnyíti, segíti)

A Magyar–Román Gazdasági Vegyes Bizottság (GVB) legutóbbi 7. ülésére 2016. február 11-12-én került sor Bukarestben. A 2017. november 23-24-ra Budapestre tervezett következő (8.) ülést román részről 2018-ra kérték halasztani.

4. Vásárokon való részvétel, kereskedelmi delegációk az elmúlt egy évben

Agromalim -Arad, Székelyudvarhelyi Őszi Vásár - Székelyudvarhely, Indagra – Bukarest, Construct Expo – Bukarest, Agraria – Kolozsvár, Szentgyörgy Napi Vásár – Sepsiszentgyörgy.

5. Tervezett megjelenések, támogatott kiállítások, delegációk

Javasoljuk, hogy minden esetben az érdeklődő fél vegye fel a kapcsolatot a vállalkozások exporttevékenységét támogató intézménnyel, a Magyar Nemzeti Kereskedőház Zrt. Képviselőivel.

6. Üzleti környezetre vonatkozó gyakorlati tudnivalók: állami ünnepek, üzleti kultúra tudnivalók (interkulturális, protokoll, stb.)

Főbb ünnepek: Január 1-2., Ortodox Húsvét (7 nappal a nyugati kereszténység húsvéti időpontja után), Május 1. , Pünkösd: május-június, Szent Mária: augusztus 15., Románia Nemzeti Ünnepe: december 1., Karácsony: december 25-26.

Romániában nem tapasztalható jelentősebb eltérés az európai üzleti, kereskedelmi szokásoktól. A megbeszéltek találkozók kezdési időpontja 10-15 percet is csúszhat, ami a romániai üzleti gyakorlatban természetesnek tekinthető. A tárgyalások időpontjáról célszerű írásbeli visszaigazolást kérni és erre később szóban visszatérni, megerősíteni. A megbeszélések eredményessé tétele érdekében érdemes hozzákapcsolni egy üzleti ebédet vagy vacsorát.

7. Beviteli szabályozás sajátosságai, különleges előírások, piacra lépési nehézségek

Románia EU csatlakozása után a két ország határán megszűnt az áruforgalom ellenőrzése a vám szempontjából, fennmaradt viszont a jövedéki ellenőrzés. Az Adóigazgatás Nemzeti Ügynöksége (ANAF) elnökének 207/2012 sz. rendelete szabályozza és engedélyezi azokat a módszereket és eljárásokat, amelyek lehetővé teszik a jövedéki termékek termelését, raktározását, mozgását és behozatalát. A Nemzeti Vámhatóság honlapján hasznos információk olvashatóak, ajánljuk az oldal tanulmányozását (www.customs.ro). A RO-ba irányuló magyar export termékekhez – a vevő által igényelt dokumentumokon kívül – a számlát és a szállítólevelet szükséges mellékelni. Több csomagolás esetén az eladó listát készíti, megjelölve az egyes csomagok, csomagolások tartalmát is. Minden más, fentiekben túli okmányt az importőr (vevő) szolgáltatja.

Kereskedelmi kapcsolatok

8. Bankrendszer, ajánlott fizetési módzatok (nemfizetési kockázat szintje), árfolyamkockázat

A román piacra újonnan belépő vagy tevékenységének kezdeti stádiumában lévő gazdasági társaságok számára új kereskedelmi kapcsolatok esetén előrefizetést, 50%-ot meghaladó előleg kikötését vagy az igazolt, visszavonhatatlan akkreditív-nyitást javasoljuk olyan bankoknál, amelyek közvetlen kapcsolatban vannak magyarországi bankokkal. A szállításokat úgy célszerű ütemezni, hogy a birtokon kívül kerülés elkerülhető legyen. A román piacon működő magyar tulajdonban levő bank (OTP), illetve a mindkét országban működő külföldi bankokon (pl. Raiffeisen, Erste) keresztül lebonyolított fizetések átfutási ideje rövidebb, mint az egyéb pénzügyintézetek esetében. Az utólagos követelésbehajtás peres úton nagyon pénz- és időigényes. Az ügyvédi közreműködéssel megkötött szerződésekből a nem fizetés esetére késedelmi kamat- vagy kötbérfizetési kötelezettség is kiköthető.

9. Egyéb üzleti kockázati faktorok a célsországban (partnerek ellenőrzésének módja, pl. van-e kötelező kamarai nyilvántartás, korrupció esélye, átlagos üzletkötési idő, stb.)

A román piacon első lépéseiket tervezőknek viszont minden esetben célszerű körültekintően eljárni partnereik kiválasztása során. Az ismeretlen partnerről érdemes előzetes céginformációt beszerezni, a kevés külkereskedelmi gyakorlattal rendelkezőknek külkereskedelmi szakembert, a piacot jobban ismerő szakértőt bevonni a tevékenységbe.

10. Közbeszerzési rendszer, részvételi lehetőségek projektekben, közbeszerzésekben, pályázatokban

A magyar vállalkozások számára nyitott a RO közbeszerzési rendszer, de a rövid határidők miatt a vállalkozásnak ajánlott „bedolgozni” magát a keretek közé.

11. Célsországban található partnerszervezetek (kamarák, szövetségek, exportösztönző társszervezet)

Románia közigazgatási rendszere 41 megyéből és Bukarest fővárosból áll. A 42 megyei és fővárosi kamarát kiegészíti az országos kamara, amelyek között mellérendelt a viszony. Az ágazati szervezeteket és tömörüléseket különböző szövetségek és egyesületek egészítik ki.

12. Kapcsolatfelvétel, partnerkeresés javasolt módja (vásárok, kamarai kapcsolat, ágazati szövetségek, disztribútorokon közvetlenül stb.)

Kapcsolatfelvétel és gazdasági kapcsolatok kiépítése Magyarország határaihoz közel eső határmenti térségben és a Központi régióban működő vállalkozásokkal. A nyelvi problémák áthidalása és az otthonosabb terület lehetővé teszi a gyorsabb fejlődést, a piaci feltételekhez való alkalmazkodást.

Átgondolt és tervezett piaci lépések megtétele, amelynek része egy átfogó (vagy kevésbé részletes) ágazati, piaci szegmens vizsgálatát bemutató piaci tanulmány elkészítése, a fő stratégiai irányok rögzítése, a piaci lehetőségeket figyelembe vevő első tevékenységek meghatározása. Az előbbi tevékenységhez csatolható az 1. pontban már nevesített két tevékenység.

Működő (esetleg nehézségekkel küzdő) gazdasági társaság részben (vagy egészben) való megvásárlása, egyszemélyes képviselő vagy cég alapítása, amely lépések egy már bejáratott vállalkozás esetében komoly piaci lehetőségeket teremthetnek.

13. Fizetési módzatok, és javasolt értékesítési csatornák (lásd a választ az előző pontokban)

14. Szállítási lehetőségek és feltételei

Minden esetben fuvarozással és logisztikai tevékenységgel foglalkozó céget ajánlott megbízni a tevékenységgel.

Befektetési kapcsolatok

1. Legnagyobb magyarországi befektetők és tevékenységük

A legnagyobb magyar befektetők Romániában: a MOL-csoport (213 tőltőállomás), az OTP Bank (125 bankfiók), a Richter Gedeon Nyrt. (gyógyszergyár Marosvásárhelyen, gyógyszer nagy- és kiskereskedelem).

2. Befektetés-ösztönzési projektek az előző években, fókusz

- Mezőgazdasági technológiák és élelmiszeripari beruházások;
- Vízipari beruházások: ivóvíz- és szennyvízhálózatok kiépítése, szennyvíztisztító telepek létrehozása;
- Nagy ipari létesítményekben energiafelhasználás mérése és optimalizálása magyar technológiával;
- Innovatív építőanyagok, hatékony hővédő bevonatok bemutatása, meghonosítása a célpiacon.

3. A célország befektetés-ösztönzési rendszerének bemutatása

A változó szabályok miatt az aktuális szabályozás a honlapon található: <http://www.mfinante.ro/faajutor.html?pagina=domenii&menu=Ajutorstat>

4. Cégalapítási szabályok, társasági formák, cégbejegyzés adminisztrációs igénye

Cégalapításkor javasolt romániai ügyvéd felkérése a különböző törvények, rendeletek és szabályok áttekintése és értelmezése érdekében. A törvények és jogszabályok nemzeti elbánást biztosítanak a külföldi befektetőknek, szabad belépést a belföldi piacokra, és lehetővé teszik a privatizációban történő részvételt. A romániai cégalapítás történhet önállóan, 100%-ban külföldi tulajdonnal, vagy vegyes-vállalként, román és külföldi tulajdonos részvételével egyaránt. A külföldi részvétellel alapítható gazdasági társaságok jogi formái: közkereseti társaság (SNC); egyszerű betéti társaság (SCS); részvénytársaság (SA); betéti részvénytársaság (SCA); korlátolt felelősségű társaság (SRL); kereskedelmi képviselő. Az EU szabályozásához igazodva bevezették az európai részvénytársaság és az európai szövetkezet társasági formát is. A cégbejegyzés a Cégbejegyzési Hivatalnál (ONRC) történik.

5. Adózási szabályok, befektetés esetén adózási kedvezmények a célországban

A befektetés mértékének függvényében és a helyi közigazgatás elképzeléseihez igazodva változnak a feltételek.

6. Ajánlott cégeképítési formák a célországban

Korlátolt felelősségű társaság (SRL)

7. Esetleg befektetésekhez igénybe vehető munkaerő támogatások, pályázati források

A befektetési keretrendszer kialakítását követően ajánljuk az igénybe vehető munkaerő támogatásokrólvaló tájékozódást.

8. Jogszabályi háttér bemutatása felsorolás szerűen (pl. van kettős adóztatást kizáró egyezmény, munkavállalási feltételek, stb.)

Magyarország és Románia között, mint az EU-s tagállamok esetében, kétoldalú beruházás-védelmi és kettős adózás elkerülésére vonatkozó egyezmény van hatályban. Magyar személyek Romániában történő munkavállalása nem esik korlátozás alá. A munkavállalás tényét a területileg illetékes munkaügyi felügyelőségnek kell bejelenteni. A munkaügyi felügyelettől kapott konkrét tájékoztatás alapján 6 hónavnál hosszabb munkavégzés esetén tartózkodási engedély kiváltására is szükség lehet (erre megyéenként eltérő gyakorlat létezik), amelyet a Közigazgatási és Belügyminisztérium megyei Bevándorlási Hivatalainál lehet kérvényezni. Az ügyintézés a helyi partner cégen vagy az alapított cég vezetőjén keresztül célszerű elvégezni (nyelv- és helyismereti szempontok miatt).

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Együttműködési lehetőségek

Vízgyártás

ICT

Szennyvíz és
hulladékkezelési
technológiák

R & D, tudás és
technológia transzfer

Mezőgazdasági és
élelmiszer feldolgozó
technológiák

Gyógyszerek,
gyógyászati
berendezések

Kiemelt ágazatok

Feldolgozóipar -

Agrár- és élelmiszeripari ágazatok, termékek

- mezőgazdasági termelést segítő berendezések gyártása, technológiai eszközök;
- élelmiszeripari feldolgozó egységek gépsorai.

Gyógyszeripari ágazat, termékek

- alapanyagok beszállítása;
- gyógyászati eszközök exportja.

Szolgáltató ágazat -

- Építőipari termelés - környezetvédelmi és infrastrukturális beruházások; energiahatékonysági fejlesztések.
- ICT szolgáltatások.
- Pénzügyi szolgáltatások.
- K+F+I együttműködések ágazattól függetlenül.

Elérhetőségek

Szabó Miklós

- Cím: 010493 Bucuresti, Str. Polona nr. 45.
- Email: Miklos.Szabo [kukac] mfa.gov.hu
- Hivatali telefonszám: + 40-21-231-21-28
- Mobil telefonszám: + 40-722-6464-71

Székely Edit

- Cím: 010493 Bucuresti, Str. Polona nr. 45.
- Email: edit.szekely [kukac] mfa.gov.hu
- Telefonszám: +40 721 885 745

Telegdi Andrea Ágota

- Cím: Kolozsvár, Fő tér 23.
- Email: andrea.telegdi [kukac] mfa.gov.hu
- Hivatali telefonszám: (+40) 264 596 300 (9220)
- Mobil telefonszám: (+40) 741 232 299

Lázár Zoltán

- Cím: 530210 Csíkszereda, Petőfi Sándor u. 45
- Email: zoltan.lazar [kukac] mfa.gov.hu
- Hivatali telefonszám: +40 366 087 017
- Mobil telefonszám: +40 736 10 2123